

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

נזיר כ-כו | פרשת משפטים | גליון מס' 161

דף כ. פ

וב"ה סברי משום אורא גזרו עליה וכו' - כתב המנחת חנוך (מצוה רס"ג ס"ק י"ז): נראה דאפשר דלאוירה דארץ העמים רשאים הנזיר והכהן ליכנס לכתחילה, כיון דאין טמא טומאת שבעה לדעת הר"מ ולא גזרו על אוירה רק לענין תרומה וקדשים לתלות, אבל כהן ונזיר מותרין לכתחילה ואפשר אף דאין טמא טומאת שבעה מ"מ מדרבנן אסור, וצ"ע עכ"ל.

דף כ: פ

מר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר פי כפיו ושערו כשערו ה"ז נזיר וכו' - כותב בשפת אמת (הנד"מ עמ"ס נזיר - סוטה): מסקינן בגמרא דאמר פי כפיו מיין ושערו כשערו מלהגזז. ונראה דבזה אין צריך להיות דוקא תוך כדי דיבור, והוי כמו אהא בנזיר עומד לפניו דמהני, מיהו נראה דלא דמי לגמרי לאהא, דשם מקבל מצד עצמו נזירות ואפילו הותר הראשון הוא אסור אבל פי כפיו מיין נראה דדין מתפס יש לו עכ"ד.

ובהג"ה שם כתבו: וכ"כ המאירי במכילתין והרמב"ן רפ"ב דגדרים, וכן משמע ברמב"ם פ"ב מנזירות ה"ד.

דף כא. פ

ומאי אחרון דקתני אמצעי ואידי דתנא ראשון תנא אחרון - הרש"ש כתב כאן על התוס' יום טוב [דמאי פ"ז מ"ג] דלא דק בהא דכתב דשייך לומר אחרון אף על גב דלא נזכר שם ראשון.

וכתב בספר כלי גולה (ע' רסד): הנה יש לעורר מהפסוק [דברים כד, ג] ושנאה האיש האחרון וגו', ושם לא נזכר לעיל הראשון, ואפ"ה נכתב לשון אחרון. ודוחק לומר דכתב אחרון משום שבפסוק ד' להלן כתוב לא יוכל בעלה הראשון, דזה הרי כתיב אחר שהזכר הלשון אחרון, ולעיל שם כתיב רק כי יקח איש אשה ולא הזכר ראשון. ומוכח מכאן כמש"כ התוס' יום טוב.

והא דקאמר בגמ' כאן אידי דתני ראשון תני אחרון, נראה דלאו דוקא, ואפילו אי לא הוי תני ראשון ג"כ הוי אמרינן דאחרון הוא אמצעי, רק הגמרא האמת אמרה דתני ראשון.

דף כא: פ

איבעיא להו בעל מיעקר עקר או דלמא מיגז גיזי - מצינו משנה בנדרים (צ"ע"ב) האומרת נטולה אני מהיהודים יפר לה חלקו, ותהיה נטולה מן היהודים.

ומה דלא אמרינן נדר שבטל מקצתו בטל כולו. עיין בר"ן (גדרים דף כז) דבהפרת בעל לא אמרינן כן כיון דקיי"ל בעל מיגז גיזי. ורק בהתרת נדרים אם התיר מקצתו הותר כולו, כי החכם עוקר הנדר מעיקרו והוי דומה לטעות.

וא"כ מקשה בית הלוי - מדוע בסוגיין לא הוכיח מהמשנה הנ"ל שבעל מיגז גיזי (וכסברת הר"ן).

ועונה בית הלוי (וכן בקרן אורה) - שכל ספק הגמ' בסוגיין זהו רק בנדרי עינוי נפש. אולם בנדרים שבינו לבינה (ששם הדין אם גירשה חוזר הנדר לעיקרו) שם פשוט שבעל מיגז גיזי. ונמצא כדבריהם (הקושיה והתירוץ) בשיטמ"ק (גדרים פד ע"ב).

והאור שמח תירץ דכל הספק בגמרא בסוגיין זה רק באשה הנודרת בנזירות. דהלא קימ"ל סתם נזירות ל' יום. ואם רק מיגז גיזי, כיון שחלה נזירות שעה אחת שוב אמרינן אין נזירות פחות מל' יום, וכיצד התבטלה נזירות האשה? לכן יש לומר מיעקר עקר. אבל בכל יתר הנדרים שבעל פשוט דמיגז גיזי (כמשנה בנדרים בדף צ"ע"ב).

דף כב. פ

ת"ש האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף ואי"ס"ד בעל מיגז גיזי תייתי נמי עולת העוף כו' ת"ש דתניא בהדיא כו' ש"מ בעל מיגז גיזי.

ובפי' הרא"ש הקשה, דא"כ סתרי תרין ברייתות אהדדי, ויעו"ש שתירץ דלא פליגי, דאע"ג דמיגז גיזי אינה מביאה עולת העוף דכתיב "והזיר והביא" אימתי והביא כשצריך

ועלה בידה היתר, מה שאין כן במחשבה גרידא, בלא כל מעשה, על זה דייקא אין מענישין.

ועוד יש לומר, דאין הכי נמי, גם על מחשבה, גרידא, צריכים כפרה, והא ראייה דעולה, באה על הרהור הלב, ומכאן דמחשבה רעה, בעי כפרה, ורק שאינו נענש כמי שעושה מעשה בפועל, כדאיתא שם בקידושין, דאין מענישין על המחשבה, אבל באמת כפרה מיהא בעי, מה שאין כן במחשבת מצוה, דמעלה עליו הכתוב, כאלו עשאה בפועל ומקבל שכרו על כך בשלמות. (תורת משה להחתם סופר)

משל ללוט ושתי בנותיו עמו, הן שנתכוונו לשם מצוה "צדיקים ילכו בס" - בספר מחשבות חרוץ (פ"ב, ב) מהרה"צ ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע כותב, ששורש משיח בן דוד יצא מן לוט דוקא בעת שכרותו. כי אילו היה מפוכח בעת מעשה מרוב הטומאה שהיה שקוע בה, אי אפשר היה להוציא ממנו הניצוץ הקדוש הזה. ודוקא בשכרותו והעלמת הדעת ממנו, בגלל ששתה היין המשומר שנודמן להם מן השמים במערה (ספרי עקב מ"ג), רק בדרך זה יכול היה לצאת ממנו נשמת דוד המלך ע"ה. כמו שאמרו "מצאתי את דוד עבדי" היכן מצאתיו "בסדום" (בראשית רבה, מא, ה). ולכן לעתיד כשיעשה הקדוש ברוך הוא סעודה לצדיקים כתוב בגמרא פסחים דף קי"ט ע"ב - לא יברך על היין המשומר, אלא דוד המלך, יען כי הוא שייך אל זה ביותר. עכ"ל.

ואולי, לפיכך כל ימים טובים בימות המשיח תהיה בטול חוץ מפורים, שבימות המשיח, בימות דוד מלכא משיחא הענין של "עד דלא ידע" יתפוס מקום גדול.

כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר וישא לוט וכו', והא מינס אניס כו' ומאי הוה לי' למיעבד מאי דהוה הוה, נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי המרא - בשו"ת הרמב"ן (סי' ע"ב) כתב דאונס הוא אונס כשמו, אבל אם הוא מסבב שאדוני הארץ יאנסו אותו שלא יוכל לקיים תנאו, לאו שמיי אונס. והובא בחלקת מחוקק אבן העזר סי' נ' (ס"ק ט"ז).

בשו"ת דובב מיישרים (פ"א סי' ע') הביא סמוכים לזה מסוגיין, דמה שלוט לא ידע בשכבה ובקומה לא מיקרי אונס, דהרי הוא סיבב זאת בעצמו מה שהשתכר, שבלילה השני לא הי' צריך לשנות יין שוב ולהביא עליו שכרות, ולכן הרי הוא מגונה בזה.

דף כג: ❧

ומדינים כבריה ארמון אח נפשע וכו' - הנה בתוס' כאן מבואר דאפי' אחרי שעמוני או מואבי מתגיירים שהם כישראל לכל דבר. (חוץ מלבא בקהל) מ"מ אסורים להיכנס בעזרה ע"כ. ובהגהות טל תורה כאן וכן בהגהותיו לירושלמי (פ"ח דיבמות ה"ג) האריך בזה וכותב דדבריהם הם חידוש גדול בעיניו ע"ש. וראה גם בגליוני הש"ס להגר"י ענגיל ז"ל כאן מש"כ בזה.

להזיר, אבל זו שהופר נזרה, אף על פי שנטמאת תחילה א"צ להביא, ע"ש.

ולכאורה יש לתמוה מסוגיא דכריתות דף ט: דלענין קרבן הגר אמרי' דלהביא פרידה אחת א"א שלא מצינו כן בכל התורה כולה, (עי' בחי' מרן רי"ז הלוי פי"ד ממעה"ק ה"ב). והנה בשלמא להמבואר בגמ' דהך ברייתא דמביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף אזלא כהצד דמעיקר עקר, היינו כמו שביארו תוס' והרא"ש דחטאת העוף בא על הספק, אבל לפי"ד הרא"ש דא"ש גם להצד דמיזג גיז, הרי מצינו חובה של פרידה א' בכה"ג וצ"ע. (קובץ קול התורה קובץ מ"ט ע' יז - יח)

האשה שנדרה בנוזר ונטמאת וכו' - וברש"י: דאפילו אמרינן דתיהוי כחטאת שמתו בעלי, כיון דבעל מיעקר עקר לה, לא אשכחן בה דתיזיל למיתה ע"כ.

בשער המלך (ריש הל' פסולי המוקדשין) למד דכוונת רש"י כאן במש"כ לא אשכחן בה דתיזיל למיתה הוא דבעוף לא נאמרה הלכה דתמות וכמש"כ רש"י לעיל (כא ב) בד"ה והיינו טעמא, מיהו תמה דברש"י לעיל (יב א) בהא דתנן קן סתומה שפרח אחד מהן לבין המתות מבואר בהדיא דגם בעופות יש דין מיתה, ע"ש.

ותירץ השער המלך, דלא הוצרך רש"י לחדש דלא נאמרה ההלכה של חטאות המתות בעופות, רק לפי האית דמפרשי לעיל (כא ב) שפירשו דהא דקאמר חטאת תמות קאי לפי ר"א הקפר, וא"כ קשה אמאי אמרינן כאן דלר"א הקפר החטאת קריבה, אלא ע"כ דיש לחלק בין חטאת בהמה של נזיר טהור לחטאת העוף של נזיר טמא. אבל לפי הפירוש הראשון של רש"י דהגמ' לעיל קאי לרבנן, וגם אליביהו יש להחטאת דין מיתה אף על גב דמיעקר עקר, אין כאן שום הכרח לחלק בין עופות לבהמה, שהרי כאן תירצה הגמ' דלר"א הקפר יש עדיין דין הקרבה מאחר דהיא ציערה עצמה מן היין, ורש"י לעיל (יב א) אינו הולך לפי האית דמפרשי.

והוסיף דאין להקשות להאית דאמרי ממשנה דקן סתומה המובאת לעיל (יב א) דאינה מפרשי לה כהרע"ב (פ"ב דקנין מ"א) דבין המתות היינו כגון חטאת שנתערבה בעולה. וע"ש בשעה"מ שהאריך בשיטת האית דמפרשי.

דף כג: ❧

באשה שהפך לה בעלה, והיא לא ידעה, הכתוב מדבר. וכשהיה, רבי עקיבא, מגיע לפסוק זה, היה בוכה, אמר ומה מי שנתכוין לבשר חזיר ועלה בידו בשר טלה צריך כפרה וסליחה, המתכוין, לבשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה - ויש להבין, הרי איתא בקידושין מ א, שמחשבה רעה, אין הקדוש ברוך הוא, מצרפה למעשה, וא"כ מדוע, צריכה אשה זו כפרה על מחשבת האיסור, שחשבה שהיא עוברת על נדרה.

ויש לומר, דדוקא על מחשבה גרידא אין נענשין, אבל הכא, עשתה גם מעשה ממש, שאכלה, אלא ששגגה

על בעלה וכמוש"כ מהרי"ק שמכיון שכתוב אשה כי תמעול מעל באישה, אף על פי שהיא שגגה ואומרת מותר, כיון שסוכו"ס היא מועלת לבעלה, אסורה עליו, ולכן נקט קרא לישנא דמכירה, שבמתנה אין כאן תמורה, משא"כ במכירה הוא נותן דבר מה עבור זה, וכן כאן סיסרא נפל ביד יעל אשת חבר הקני, אבל היא נאסרה על בעלה עי"ז, ועיי"ש שציין לשו"ת נו"ב קמא יו"ד סי' קסא בענין זה.

ובשו"ת דברי יואל (אהע"ז סי' קי"ח) תמה דכאן איתא שאותו רשע בעל אותה ז' פעמים ואילו במדרש ויק"ר פ' כ"ג על הכתוב ותכסהו בשמיכה (דריש שמיכה, שמי מעיד עליה שלא נגע בה אותה רשע.

וכתב לתרין עפ"י מה דאיתא בזוה"ק (ג' רעו א) לגבי אסתר שחלילה שנגע בה אחשורוש הרשע, אלא שהיא שלחה שידה כדמותה וכצלמה במקומה, ואחשורוש בא על השידה, וגם כאן אצל יעל יש לומר כן, שהיא שלחה שידה במקומה אבל בה לא נגע ח"ו סיסרא, ומ"ש הכא והא קמותהניא מעבירה, צל"פ דכיון דדבר זה לא הי' ידוע, ובעיני העולם נראה שעברה עבירה, אין לשבח אותה יותר מהאמהות.

דף כד: ❧

אמר רב פפא, כשקמצה מעיסתה - כתב בספר כלי גולה (ע' רסו): בתוס' פירשו שחיסרה מאכילתה שלא אכלה כדי שובע. הנה עי' בפ"ז מ"ג דדמאי, רשב"ג אומר לא יחשוך מפני שהוא ממעט מלאכתו של בעל הבית. וראה שם בר"ש ובתוס' רעק"א שהביאו דברי הירושלמי [בדמאי, שם] דאסור לאדם להרעיב את עצמו מפני שממעט במלאכת בעה"ב. ואיתא בכתובות [נט ב] דאשה חייבת לעשות מלאכה לבעלה, ואף על פי שהכניסה לו מאה שפחות צריכה לעבוד בעצמה, וכן הוא להלכה [רמב"ם פכ"א מהל' אישות ה"ב].

אי לכך, לכאורה עלינו לומר שאסורה לקמץ מעיסתה דהיינו שלא תאכל לשובע, דגורעת ומחסרת מעבודתה המוטלת עליה לעשות לבעלה.

אך אפשר לחלק בין פועל ובין אשה. דפועל שמחויב לעבוד כל היום, שפיר מובן דאסור להרעיב את עצמו דמפסיד בזה לבעל הבית שלו. אבל אשה שאינה מחויבת לעבוד כל היום, [עי' שו"ע אבהע"ז סי' פ' ס"ב], מובן דמותרת להרעיב את עצמה, אף על פי שמחמת זה תפגור בעבודתה, דהא בלא"ה אינה צריכה לעבוד הרבה, א"כ יש ביכולתה להשלים עבודתה במשך כל היום. משא"כ פועל דחייב לעבוד כל היום בלי הפסק, ומשום הכי אסור לפועל לברך רביעית של ברהמ"ז [שו"ע או"ח סי' קצ"א], כדי שלא לגרום הפסד לבעה"ב, ע"כ אסור לו להרעיב את עצמו. אך באשה לא נזכר שפטורה כנ"ל, רק שפטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, והטעם הוא מפני שמשועבדת לבעלה, והיינו רק מצות שזמנם קבוע, ויכול להיות שאז תצטרך לעשות דבר מה לבעלה. משא"כ

ובצפנת פענח להגאון הרוגאצ'ובי זצ"ל על הרמב"ם (פ"ג דמגילה ה"א) כתב, דכוונת התוס' היא כשהם בגיונת דאז אסורים להכנס בעזרה ע"ש, אך זה צ"ע, דבגיונת אסורים כל העכו"ם להכנס בעזרה כמפורש במושגה רפ"ק דכלים ע"ש. וראה מש"כ בזה הגאון ר' דוד יואל ויס שליט"א בקובץ אוצרות ירושלים (חלק ר"ס סי' שצ"ג) ושם ר"ל דהגירסא הנכונה בתוס' היא: לפי שאסורין בקהל כטמאים בעזרה ע"כ. והיינו כמו שטמאים אסורים להכנס לעזרה ה"נ אסורים עמוני ומואבי לקהל ע"כ וא"כ א"ש ולק"מ וע"ש שהביא מהילקוט ראובני (פר' וירא) דברי התוס' בסגנון שונה ע"ש היטב. וע"ע בספרו מגדים חדשים - ערך עמוז ומואב (עמו"ע ע"א והלאה) כהנ"ל. גם בפ"י ארזי הלבנון על התוס' נזיר (הערה ס"ב) כתב לפרש כן דברי התוס' ע"ש היטב וניכרים דברי אמת.

דף כג: ❧

תמר זינתה יצאו ממנה מלכים ונביאים וברש"י: מלכים מדוד ונביאים מישעי' וכו' - וכתב בשפת אמת (מגילה י" ע"ב): יש להקשות דהו"ל למימר מישעי, שהרי גם דוד עצמו מלך ישראל הי', ויראה לפרש למאי דאיתא בזוהר (פ' וישלח דף קס"ח) דדוד המוע"ה לא הי' לו חיים מעצמו רק שאדה"ר ע"ה נתן לו חיים, וא"כ לא שייך לומר שיצא ממנה דוד בזכות שכסתה פני', שהרי דוד מצדו לא הי' לו חיים כנ"ל, רק מה שהי' לדוד אחריו שייך ליחס אחריו.

עוד י"ל כי דוד המלך ע"ה הי' לו המלוכה בצדקתו, ואף על גב שיצא ממנה מ"מ מה שהי' מלך לא הי' בזכותה, רק בניו אחריו י"ל שזכות זה שכסתה פני' הי' סיוע לדורותיו אחריו שיהי' המלוכה שלהם כנ"ל.

אמר ר"נ בר יצחק, גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה וכו' - בספר נועם אלימלך (בפרשת נשא) כותב: כיצד יתכן המציאות של עבירה לשמה, וכי מי צווהו לעשות העבירה כדי שיצטרך לעשותה לשמה?

אלא ידוע הוא שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא עולמו לא ברא אלא להטיב על ידי זה לבריותיו. אך כדי שיהיה לזה קיום צריך להיות מקודם אתערותא דלתתא. והנה הצדיק שרוצה להשפיע טובות לעם ישראל, צריך להדבק עמהם באחדות גמורה, בלעדי זה לא יוכל לעשות להם שום טובה.

והנה כאשר אדם בא לפני הצדיק שיעשה לו טובה, והאדם הזה חס ושלום בעל עבירה הוא, צריך הצדיק להתדבק גם עמו על ידי עשיית איזו שהוא עבירה, שיוכל בעשייתה לרדת אליו, להתקשר אתו ולהעלותו. וזה "גדולה עבירה לשמה" כשהיא נעשית על ידי הצדיק.

שבע בעילות בעל אותו רשע אותה שעה - במשך חכמה (הפטרות פ' בשלח) ביאר על פי זה הלשון אפס וגו' כי ביד אשה "ימכור" ד' את סיסרא (שופטים ד' ט'), וקשה דהול"ל "יתן" ד' את סיסרא. אלא שכיון שאותו רשע בעל אותה, אף על גב דהתכוונה להצלת כלל ישראל, נאסרה

מצות שאין הז"ג חייבת, דשפיר יכולה להשלים עבודתה לבעלה מזמנה שלה וכו'.

דף כה. פסוק

והלא דמי הטאת מעורבין בה - א"ר יוחנן, הלכה היא בנזיר וכו' - כתב באבן האזל (פ"ה דפסולי המוקדשין הלכה י"ג): וקשה דהא יכול להביא מכל המעות שלמים, ועוד יותר קשה מהא דפריך הגמ' שם בדף כ"ו על הא דאמר ר' יוחנן הלכה היא בנזיר, ותו ליכא והתניא ושאר חייבי קניני שבתורה שהפרישו מעות לקניניהן, רצה להביא בהן חטאת בהמה יביא, עולת בהמה יביא, מת והיו לו מעות סתומין יפלו דמיהן לנדבה, ומשני תנא נזיר וכל דדמי ליה, ומה מקשה דהא תניא בהדיא דיכול להביא בכל המעות עולה, ומוכח דכיון דעכ"פ יש כאן ספק בהמעות ואפשר שעומדין להקריב מהן חטאת, כבר נכנס זה בההלכה של חטאת שמתו בעליה, ולכן דוקא משום דאיכא הלכה בנזיר שיפלו לנדבה.

אלא שצריכין אנו לבאר מה שכתב הרמב"ם (בהל' פסולי המוקדשין שם הלכה י"ב) לפיכך אם הפריש מעות לקניני סתם ומת יפלו כל הדמים לנדבה שהרי כולן ראויין לבוא עולה, ומוכח דזה לחוד סגי, אלא דדברי הרמב"ם בזה הם תימה, דהא הגמ' כאן פריך מכאן על ר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר, ומשני נזיר וכל דדמי ליה שמביאים על דבר אחד שני קרבנות, כמו נזיר על נזירותו ויולדת ומצורע מביאין גם הם על דבר אחד ב' קרבנות.

ויש לומר דההלכה בנזיר וכל דדמי ליה העיקר הוא מזה הטעם, דהא הי' יכול להביא מכל המעות עולה, אלא דמ"מ כיון דיש בהמעות גם גדר חטאת ועומדים להקריב מהן גם חטאת, יש בהם דין חטאת שמתו בעליה, וע"ז צריך ההלכה בנזיר שיפלו הדמים לנדבה.

דף כה: פסוק

קמ"ל קרא דאי מקריב לי קאים עלי' בעשה - באחיעזר (ח"ב סי' יג) כתב דרק עובר בעשה בהעלאת האברים למזבח. ובפרי יצחק (ח"ב סי' ל"ד) מוכיח, דאין לומר שרק יעבור בשחיטה, דבגיטין (כ"ח ב) מבואר דהמקריב חטאות המתות עובר באיסור חולין בעזרה, וא"כ איך קס"ד בסוגיין שהמקריב חטאות המתות לא ליחייב, וע"כ צ"ל דכוונת הגמ' שעל שאר עבודות חוץ משחיטה דלית להו בהו איסור חולין בעזרה הוא דסד"א דלא עבר, וקמ"ל קרא דבחטאות המתות איכא עשה, גם בשאר עבודות.

ויש לעיין דהא בגיטין מיירי בחטאת העוף הנמלקת, וליכא איסור חולין בעזרה במליקה, דמליקת חולין היא נבלה (וכדביאר כל זה בשעה"מ הל' שחיטה), וע"כ כוונת הגמ' לזריקת דם חולין בעזרה דאסור, כמבואר בתוס' זבחים (ע"ז ב) ד"ה בדם, וא"כ י"ל דבאמת חטאות המתות נשארים בקדושתן משום החיוב הכנסה לכיפה, שזוהו קיום בדין החטאת, (וכידוע שהגרי"ז הוכיח דיש קיום בדיני הקרבן ע"י מיתתו מב"ק ק"י: ומההו"א בגמ')

לעיל ע"א יכול יעלם ואכמ"ל), וא"כ שפיר סד"א בסוגיין דבשחיטתן לא עבר. ואילו בגמ' גיטין איירי בשעת זריקה וכמשנ"ת, דכבר מתו ואז הוו חולין מדין קדשים שמתו (ע' מעילה ב א), וחייב משום שחיטת חולין בעזרה. (קובץ קול התורה, קובץ מ"ט ע' יט)

דף כו: פסוק

דאמר רב חסדא, אין הקניין מתפרשות אלא אי בלקיחת בעלים וכו' - כתב בשפת אמת בחי' לכריתות (כ"ח ע"א): יש לעיין אי יש לו תורין משלו בשובך ואמר זה לחטאת, אי גם בזה לא מהני קדושת השם, או דהקדש זה הוי כבשעת לקיחה, ור"ח ממעט דוקא כשלקחן סתם ואח"כ אמר זה לחטאת כיון דהקדש ראשון חל בסתם, אבל אי מתחילת ההקדש אמר לחטאת שפיר חל, וזה מסתבר יותר. [וכן מבואר מלשון הילקוט פ' ויקרא גבי קרבן עולה ויורד שיפרישם הבעלים כו' ע"ש].

דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן והשאר יפלו לנדבה - ובתוס' (ד"ה והשאר וכו') הקשו דלמה לא ימעלו אפילו במקצת כיון דנופלין כולן לנדבה, דהיינו עולת קין למזבח, משתמש לה בדמי עולה.

וכתב באור שמח ליישב קושית התוס', דכיון דהדין של יפלו לנדבה הוא הלכה למשה מסיני, וכמו שמבואר בגמ', אי אפשר למעול לדעת הרמב"ן דס"ל בב"ב (ע"ט ע"א) דאין מעילה אלא בקדושת פה ע"ש. וא"כ א"א כאן להיות מעילה, אחרי שאין כאן קדושת פה רק על שלמים, ובשלמים אין מעילה, ותורת עולה נחת לה רק מדין ההלכה עכ"ד.

וחכ"א בקובץ הדרום (קובץ ה - ו ע' 50) השיב על דברי האור שמח, דלא נזכר זה בהרמב"ן שאין מעילה אלא רק בקדשים שקדושתן באה ע"י פה. הרמב"ן רק חידש שאף שיש חצר להקדש מ"מ אין מעילה בזכייתה שדין מעילה ובעלות של הקדש הם שני דברים נפרדים. אכן אם הקדושה יורדת על איזה חפץ או בהמה מצד איזה הלכה שתהיה, כמו מעות סתומים, התם בודאי שייך דין מעילה, כי השם של הקדש בא כאן ע"י דין מיוחד לעניני הקדש, ושפיר שייך לומר להרמב"ן דחל בה דין מעילה.

גליון זה יוצא לאור ע"י שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.
ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com

הודעה חשובה ודהופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכניס לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו - ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו הו"ק של 10 לקיומו והחזקתו. כעת שזיכנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הן בעצה והן בממון שכרו רב למאוד - פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל K0504166339@gmail.com